

XAVIER BONILLO HOYOS

**EDICIÓ CRÍTICA I ESTUDI
DELS LLIBRES I, II, IX I X DEL
LLIBRE DE MERAVELLES
DE
RAMON LLULL**

TESI PER OPTAR AL TÍTOL DE DOCTOR EN FILOGIA CATALANA
DIRIGIDA PER LA DRA. LOLA BADIA I PÀMIES

PROGRAMA DE DOCTORAT
LITERATURA CATALANA. PROPOSTES TEÒRIQUES I PRÀCTICA.
DEL SEGLE XIII AL XX.
BIENNI 2001-2003

DEPARTAMENT DE FILOGIA CATALANA
UNIVERSITAT DE BARCELONA
2006

2. 9. 13 Il·lustracions de C

Aquest manuscrit és l'únic que ofereix il·lustracions de la novel·la. Són una sèrie considerable de dibuixos a ploma de no gaire qualitat, però que ofereixen una interpretació visual força interessant i il·lustrativa del *Llibre de meravelles* i d'alguns dels seus personatges.

A continuació ofereixo les il·lustracions que es donen en els llibres I, II, IX i X. Els dibuixos responen a la tipologia habitual del XV.¹ Normalment són de petit format i s'insereixen en un corondell (f. 1r, f. 1v, f. 2r, f. 13r, f. 14v, f. 15rab, f. 16r, f. 21v, f. 22v, f. 23v, f. 24r, f. 25r, f. 26v, f. 27r, f. 29v, f. 30v, f. 137r, f. 143r, f. 150r), però les tres darreres ocupen ben bé mitja pàgina (f. 150v, f. 151v i f. 152r).² En els testimonis d'època anglesos la combinació de dos formats se sol donar en cròniques (o en genealogies), en calendaris d'oficis i en zodíacs (Scott 1996 I: 42).

En general, les composicions es caracteritzen pel seu hieratisme, per l'esquematisme, per la manca de perspectiva i per la idealització del context. Els dibuixos es limiten a la reproducció de tipus per sexes i per edats: dones (pastora, folla fembra, dona que veu morir el seu fill, etc.), mestres (tots els ermitans que alligonen Fèlix) o burgesos (Fèlix amb hàbit de romeu o pelegrí i amb un bastó, un barret, el seu pare i els protagonistes d'alguns exemples), entre d'altres. Tot sovint, les mans dels personatges semblen manícules.

¹ Per a la història de la miniatura a la Corona d'Aragó, cf. Bohigas 1967 (volum I romànic i volums II i III gòtic i renaixement). Pel que fa a miniatures de manuscrits lul·lians, cf. Bohigas 1967 II: 74 (Palma de Mallorca, Col·legi de la Sapiència, F- 143. Volum del XIV que conté el *Llibre de contemplació en Déu*), Bohigas 1967 II: 74-75 (París, Bibliothèque Nationale, lat. 3323. Volum que conté el *Liber natalis pueri parvuli Christi Jesu*) i Bohigas 1967 II: 78 (Palma de Mallorca, Col·legi de la Sapiència, F-129. Volum factici de començaments del XIV que conté en la primera part l'*Arbre de filosofia d'amor*, el *Cant de Ramon* i el *De concili*; i en la segona part del *Llibre del gentil e dels tres savis*. A més a més, per al context general, cf. Scott 1996, Bohigas 1962, Bohigas 2000, Gimeno 1994 i Gimeno 2006.

² Els formats de les il·lustracions es defineixen per l'àrea de pàgina ocupada (estrictament la quantitat de línies preses al text). Al XV es distigien quatre formats: a tota pàgina, tres quarts de pàgina, mitja pàgina i el terç o el quart de pàgina (Scott 1996 I: 37-42).



[f. 1ra] El pare de Fèlix exhorta el jove a cercar Déu i la caritat perduda pels homes.



[f. 1v] Trobada de Fèlix amb la pastora i les seves ovelles al bosc.



[f. 2r] Trobada de Fèlix amb el primer ermità.



[f. 13r] Conversa entre l'ermità i Fèlix sobre la creació del món.



[f. 14v] Fèlix s'acomiada del primer ermità a la fi del capítol sisè.



[f. 15ra] La folla fembra i el seu palafre amb el clergue que l'acompanya, al començament del capítol setè i, just abans, que el cavall s'espanti i la dona acabi a l'aigua.



[f. 15rb] Fèlix i el clerge que acompaña la folla fembra l'ajuden a sortir de l'aigua després de la caiguda.



[f. 16r] Trobada de Fèlix amb una dona desesperada per la mort recent del seu fill. Tots dos junts aniran a cercar consol a l'ermita de Blaquerna.



[f. 21v] Il·lustració de l'exemple en què un cavaller penedit, troba el seu nebot perdut recollint fems a la porta d'un monestir i el cavaller desitja canviar la seva posició amb la del nebot per satisfer Déu i seguir l'exemple de Crist. Però, el nebot perdut vol conservar la seva feina abans que acceptar els privilegis oferts pel seu oncle.



[f. 22v] Fèlix preguntant a Blaquerna.



[f. 23v] Fèlix seguint atentament els ensenyaments de Blaqueria.



[f. 24r] Un nebot que aspira a robar l'herència al seu cosí, malparla de la seva tieta al seu oncle, el qual proposa al seu nebot d'assassinar el seu propi fill davant de la seva esposa per tal de castigar-la. L'exemple explica per què Maria no va morir quan va veure com ho feia Jesús.



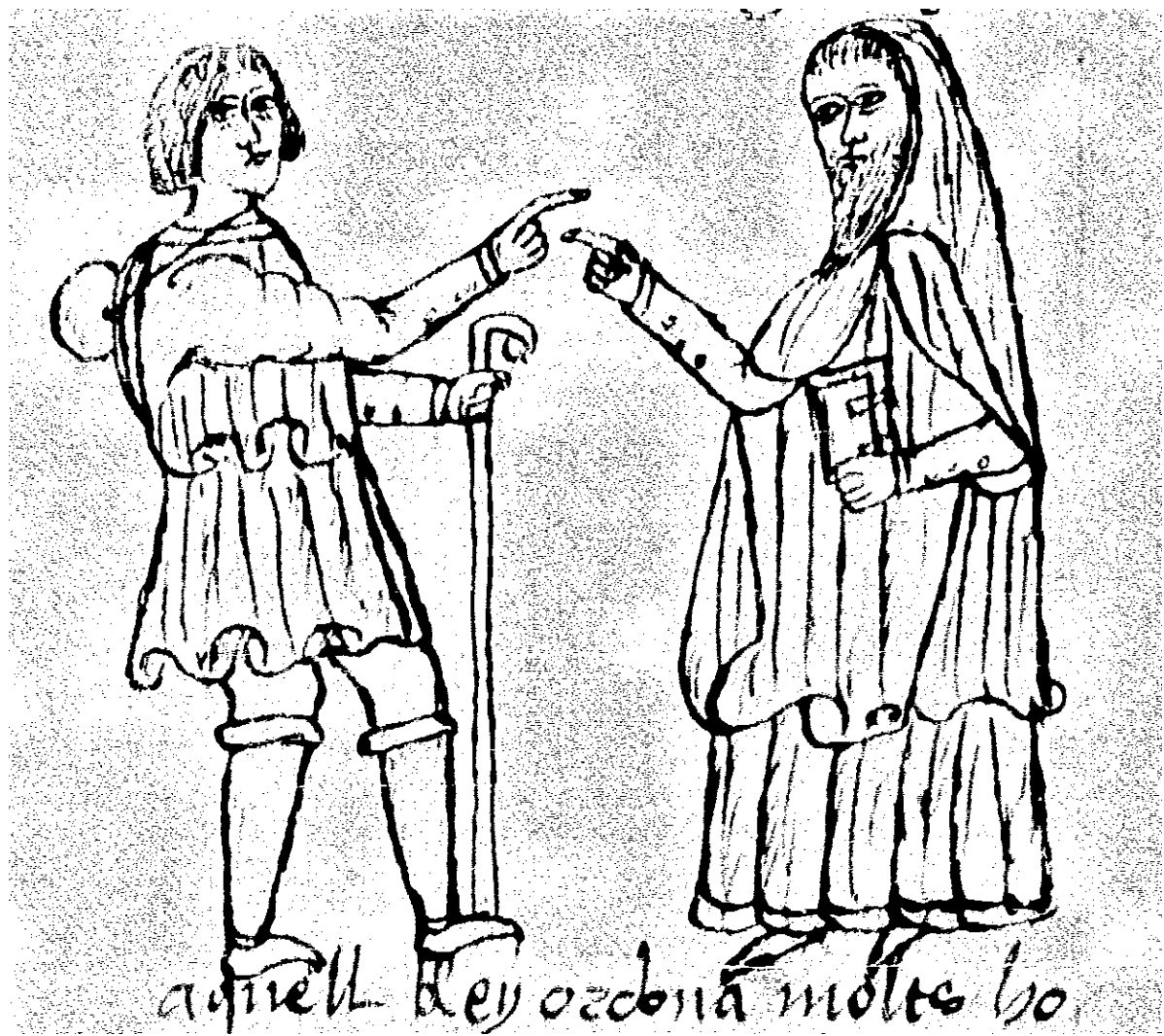
[f. 25r] Un rei convoca una cort per homenatjar el seu fill. L'exemple explica la reverència que els homes haurien de retre al Fill de Déu.



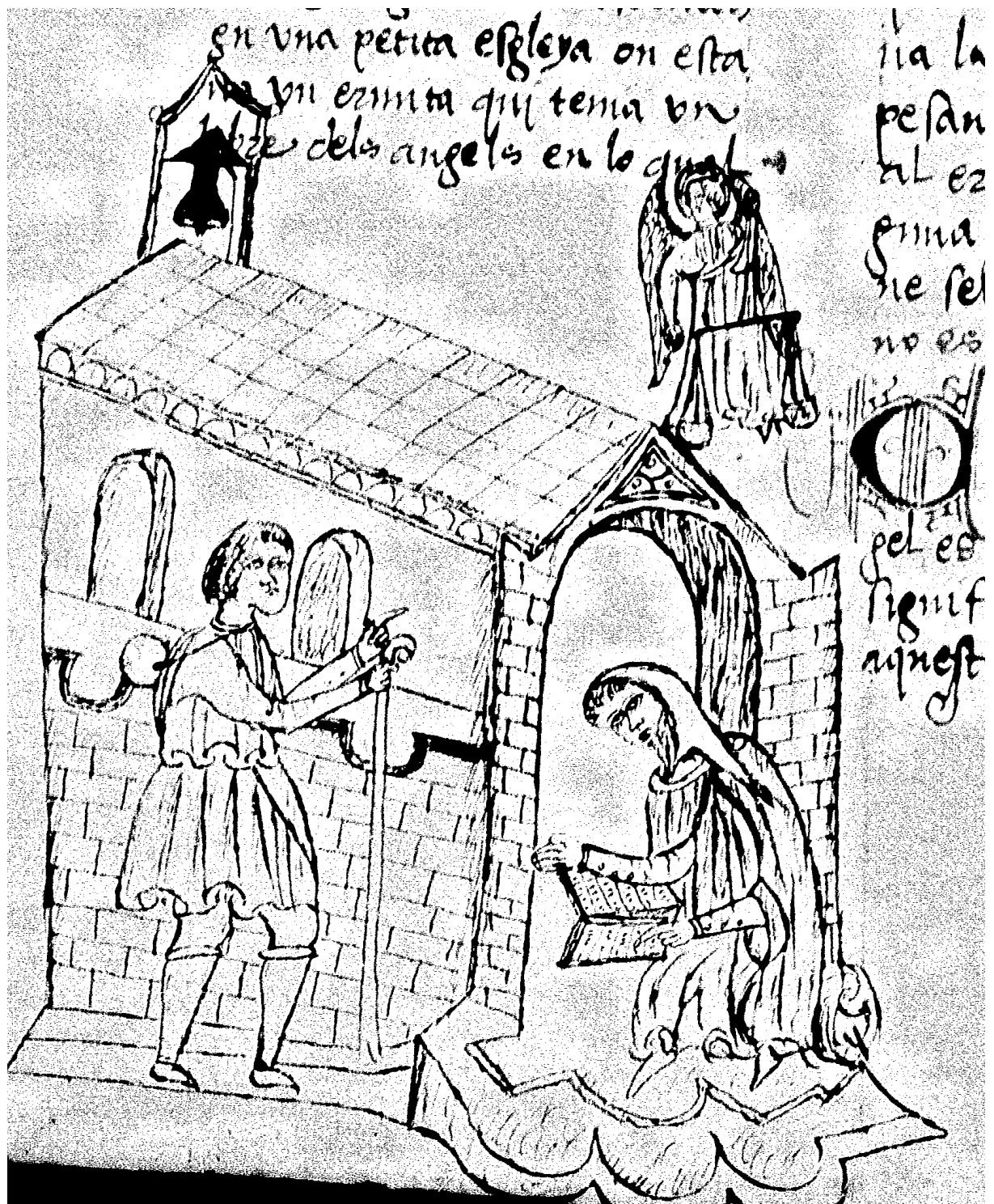
[f. 26v] Un ermità entra en una ciutat i es meravella del poc respecte amb què els jueus tracten els símbols cristians.



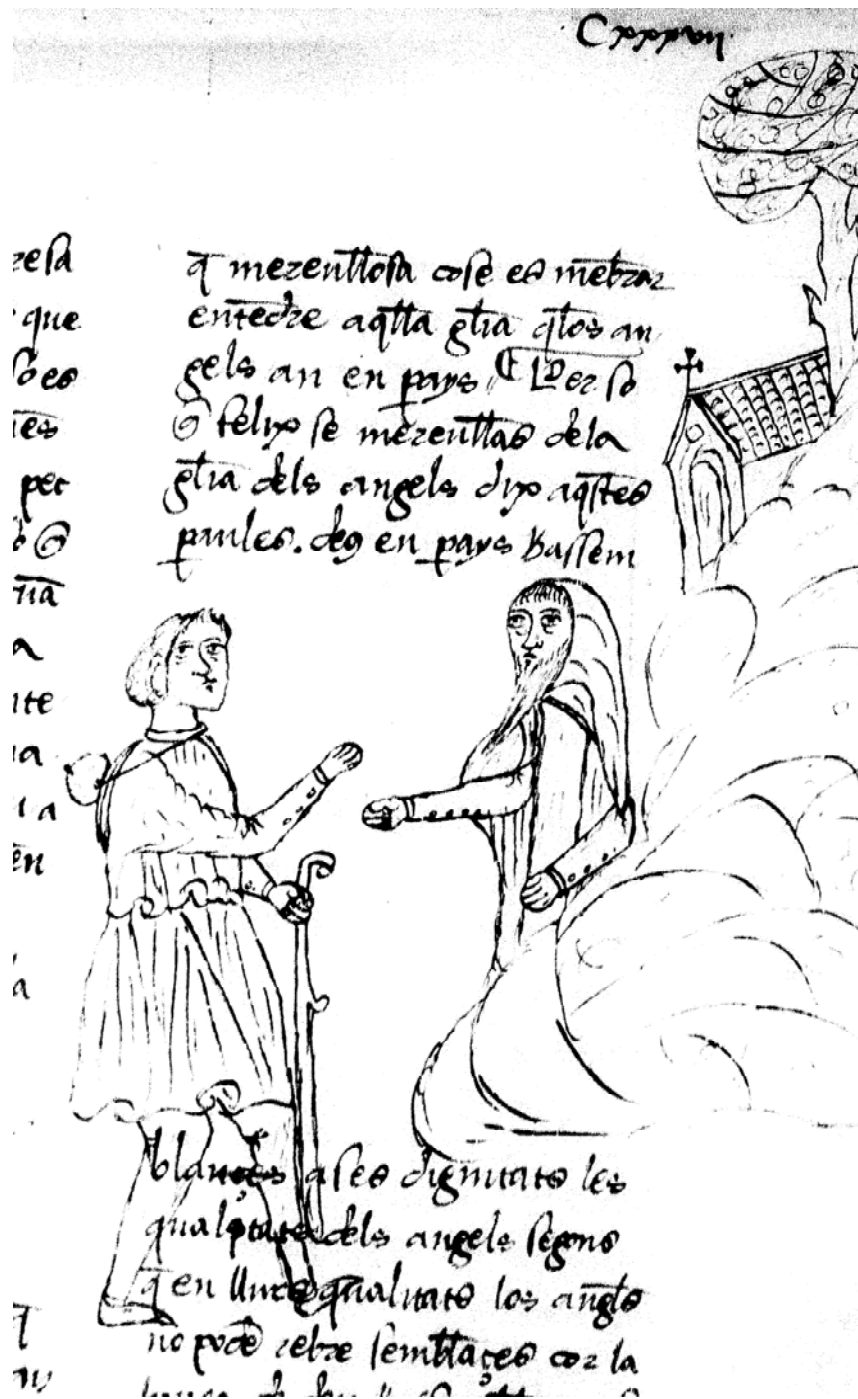
[f. 27r] L'exemple de com una espurna de foc s'escampa, serveix per a explicar la capacitat dels primers cristians de convertir la gent a la veritable fe.



[f. 29v] Blaquerna dialogant amb Fèlix. L'escena és gairebé idèntica a la de la primera aparició de Blaquerna al f. 22v.



[f. 30v] Acabat el llibrer primer i després d'acomiar-se de Blaquerna, comença el llibre segon en el qual un ermità, que habita en una petita capella, alligona Fèlix sobre la natura dels àngels.



[f. 137r] El darrer ermità del *Llibre de meravelles* ensenya a Fèlix els secrets del paradís.

Senyr d'ho felix era
 mezentia me de qto
 diablo q nota cos
 ensque eer tuzmetato per
 forch material. **E** fill d'ho
 lezmita boyt as co en pays

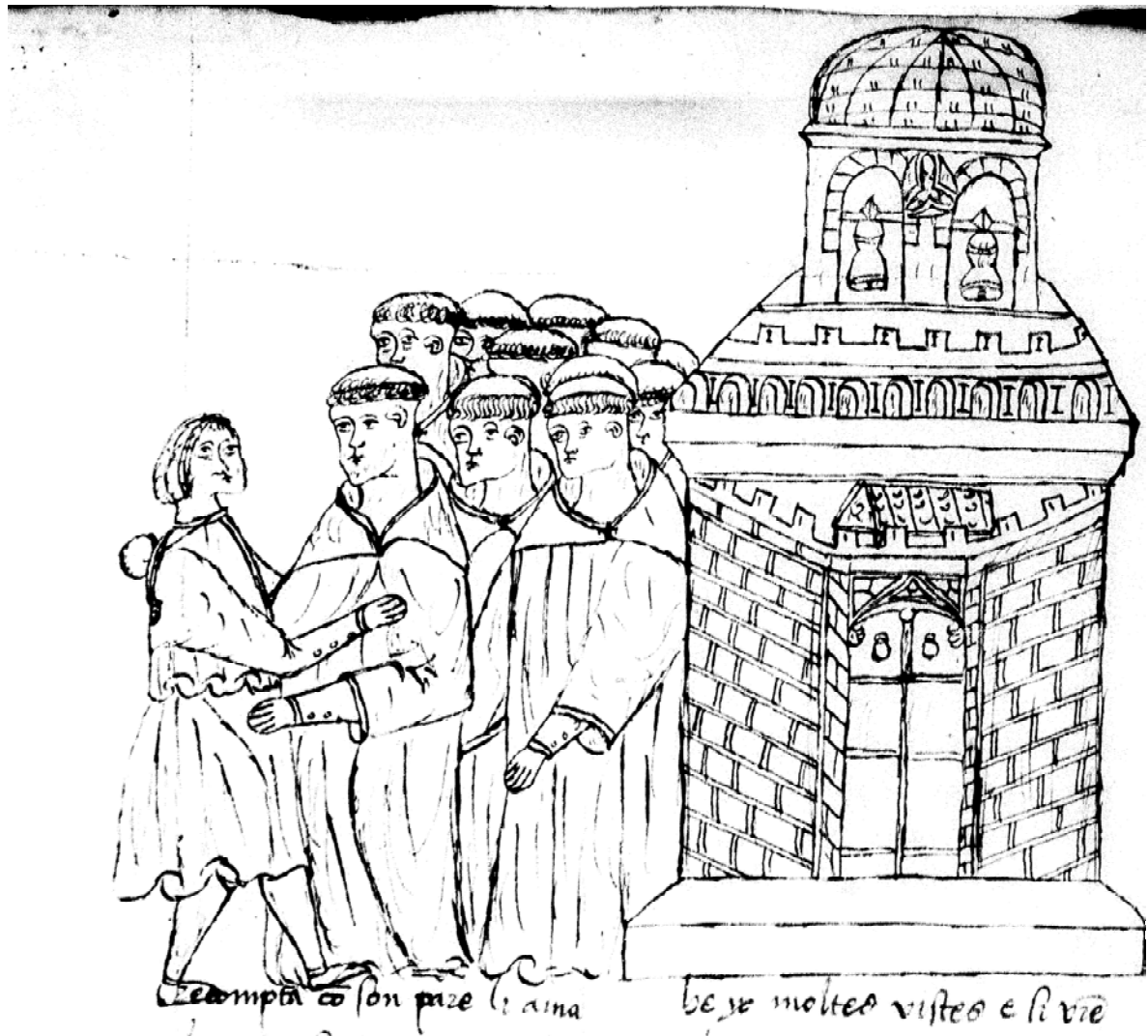
se giro
 era di
 fat de
 mas l
 de foch
 leno ti
 chquel
 mazai
 panto
 son ca
 son ser
 de den
 la bona
 potz sti
 a queste
 creades
 ell feu
 so es a
 e les ai

lo cos qui es feench seguira
 la votrat p lo qual seguira

[f. 143r] L'ermità i Fèlix dialogant sobre la pena dels diables. L'escena i l'actitud dels personatges és molt semblant a la del f. 22v i a la del f. 29v.



[f. 150r] Fèlix s'acomiada del darrer ermità, després de rebre la doctrina sobre el paradís i l'infern.



[f. 150v] Fèlix es troba amb els membres de la congregació on acabarà els seus dies.
Per l'hàbit i la tonsura sembla que es tracta de franciscans.



[f. 151v] Fèlix agonitzant amb l'hàbit de la congregació.

e fien son coratge ach reten
ent lo clitz de felix e en

les. En apres clama a l'...



a memoria entemmet ach
eterans los eximials a l'a

alabr e agenollas deuat ell

[f. 152r] Cerimònia de proclamació del Segon Fèlix.